

24 SEP 2010

24 SEP. 2010

Stichting Abc
postbus 102
2394 ZG Hazerswoude-Rijndijk

K.v.K. Rijndijk
nr. S 170098

BTW
nr. NL 806251165B01

Rabobank
nr. 10 51 67 762

Secretariaat: tel: 071-3414185
b.g.g. tel: 06-42741790
email: info@abcommissie.nl

uw kenmerk: 10.05013
ons kenmerk: 10 102 kg
betreft: toetsing beleidsplan
aanvrager: de heer A. Pijper en mevrouw K. Bijman
locatie: Gemaalweg 11a te Hensbroek
adviesaanvraag ontvangen: 22 juli 2010

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Koggenland

Hazerswoude-Rijndijk, 23 september 2010

Geacht college,

De heer A. Pijper, Gemaalweg 11 te Hensbroek, exploiteert samen met zijn partner, mevrouw K. Bijman, een veehandel en een pensionstalling. Om tot een planologische inpassing te komen van voornoemd bedrijf, is uw college in principe bereid medewerking te verlenen, zij het onder een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden hebben met name betrekking op:

- 1) de volwaardigheid, als bedoeld in het bestemmingsplan en;
- 2) de bedrijfsvoering moet voldoen aan de richtlijnen, die vermeld staan in de Handreiking Paardenhouderij. Deze Handreiking staat namelijk model voor het gemeentelijk beleid en zal, waar mogelijk, één op één worden opgenomen in het op te stellen nieuwe bestemmingsplan voor het Landelijk Gebied van de gehele gemeente Koggenland.

Handreiking Paardenhouderij

De Handreiking Paardenhouderij adviseert, daar waar reeds sprake is van het uitoefenen van een paardenhouderij, ontwikkelingsruimte te bieden, die nodig is voor het continueren van het bedrijf. Voor zover op een bepaalde locatie nog geen paardenhouderij wordt geëxploiteerd, maar de geschiktheid van de locatie gegeven is, wordt eveneens geadviseerd ontwikkelingsruimte te bieden. Daarbij verdient het de voorkeur middels algemeen geredigeerde planvoorschriften maatwerk te leveren. Dit kan met name worden bereikt door in bestemmingsplannen buitengebied binnen agrarische bouwblokken niet alleen zuiver agrarische paardenhouderijen toe te staan, maar in plaats daarvan de vestigingsmogelijkheden te verruimen door binnen de agrarische bestemming een productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal, toe te staan. Uiteraard kan, net als in de eerste druk, voor een meer gedifferentieerde aanpak worden gekozen door voor daarvoor in aanmerking komende percelen de bestemming "paardenhouderij" op te nemen.

Dit wordt in ieder geval geadviseerd voor de gebruiksgerichte paardenhouderij, niet zijnde een manege. Ruimtelijk gezien geniet het echter de voorkeur de paardenhouderij zoveel mogelijk binnen de verruimde agrarische bestemming toe te staan.

Naast een afzonderlijke definiëring verdient het de voorkeur het planologisch onderscheiden in productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij binnen het artikel dat de bestemming regelt, alleen wanneer daartoe een noodzaak aanwezig is, vorm te geven. In dat geval zal voor beide typen paardenhouderij een afzonderlijke regeling moeten worden opgenomen. Daarmee wordt voorkomen dat een niet gewenste ontwikkeling optreedt met betrekking tot een bepaald type paardenhouderij. Het onderscheid mag daarbij niet zo ver gaan, dat een mengvorm van binnen de beide type te onderscheiden bedrijfsvormen volledig wordt uitgesloten. (Voorbeeld: een sport-, africhtings- en handelsstal omvat mede (enkele) boxen voor pensionpaarden). Indien wordt gekozen voor het opnemen van een specifieke bestemming 'paardenhouderij', wordt geadviseerd om voor een gebruiksgerichte paardenhouderij uitdrukkelijk in de gebruiksvoorschriften op te nemen, dat paarden van derden in pension mogen worden gestald, met gebruikmaking van de faciliteiten van het bedrijf, dan wel dat door het bedrijf zelf paarden aanwezig worden gehouden ten einde derden daarmee te laten rijden. Dat zijn namelijk de kenmerken van een gebruiksgerichte paardenhouderij.

Voorgeschiedenis en huidige situatie

De heer Pijper (49 jaar) richtte zich voorheen uitsluitend op de handel in vee en het houden van vlees- en weidevee. In 1996 is hiertoe het onbebouwde perceel aan de Gemaalweg aangekocht en kort daarna is een veestal geplaatst om – naast rundvee - een eigen paard te kunnen houden en vervolgens ook pensionpaarden. In 2007 is een groot bedrijfsgebouw gerealiseerd voorzien van een binnenrijhal en 51 paardenboxen. Inmiddels zijn de heer Pijper en zijn partner, mevrouw Bijman (48 jaar), fulltime werkzaam op het bedrijf, dat als vennootschap onder firma geëxploiteerd wordt. Sinds kort is ook hun dochter, mevrouw E. Pijper (18 jaar), op het bedrijf werkzaam (30 uur per week/in loondienst) evenals een tweede arbeidskracht.

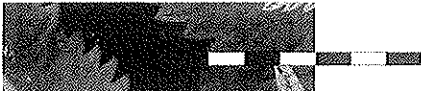
Hiernaast heeft de firma een zorgtak gestart, waarvoor mevrouw Bijman verantwoordelijk is. Zij ontvangt wekelijks zes zorgcliënten, die elk een dagdeel op deze locatie meewerken.

Aanwezige bebouwing en voorzieningen

- bedrijfswoning (bouwjaar 2000)
- schuur; in gebruik voor fietsen
- veestal (ca. 192 m² / bouwjaar 1996)
- schuur (ca. 1.800 m² / bouwjaar 2007); voorzien van een rijhal, 51 paardenboxen en een kantine; in gebruik voor pensionpaarden
- buitenrijbak (ca. 800 m²)
- paddocks
- stapmolen
- mestopslaguimte

KWIN-V (Kwantitatieve Informatie Veehouderij)

De commissie maakt onder meer gebruik van de gegevens van KWIN-V (Kwantitatieve Informatie Veehouderij), een productie van Praktijkonderzoek Veehouderij in Lelystad. KWIN-V heeft onder meer betrekking op de sector paardenhouderij en wordt uitgegeven met het doel een bundel betrouwbare en actuele gegevens beschikbaar te stellen voor het maken van berekeningen, bedrijfsevaluaties en begrotingen.

Enerzijds bevat KWIN-V statistische informatie, die vooral te benutten is voor het evalueren van bedrijfsgegevens van voorgaande jaren. Hiernaast bevat het begrotingsnormen, die gebaseerd zijn op een inschatting van de ontwikkelingen op middellange termijn.

In veel gevallen wordt bij de normen een toelichting gegeven over de inhoud en wijze van berekening. Generaliseren is bij het opstellen van normen onvermijdelijk, waardoor deze dan ook gezien moeten worden als een richtlijn. Afhankelijk van de ideeën van de ondernemer en het bedrijf waarvoor begroot wordt, kan aanpassing van de gegeven normen voor de hand liggen.

Nge als rekenmethode

Om de omvang van agrarische activiteiten te berekenen kan gebruik gemaakt worden van Nge (Nederlandse grootte-eenheid) als hulpmiddel.

Het LEI heeft de verschillende bedrijfstypen in Nederland naar grootteklasse gemeten in Nge.

- de kleinste bedrijven vallen in de grootteklasse 16 tot 40 Nge,
- vervolgens komt de categorie 40 tot 100 Nge,
- en tot slot de grootteklasse van meer dan 100 Nge.

De Nge is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. De Nge wordt zowel gebruikt om de absolute bedrijfsomvang van agrarische bedrijven of sectoren weer te geven (uitgedrukt in Nge) als om de specialisatiegraad van bedrijven te bepalen (volgens de NEG-typing).

Gegevens

De gegevens in dit advies zijn gebaseerd op het door LTO Noord Advies opgestelde bedrijfsplan 'Pensionstal De Wilgen' en de informatie verkregen tijdens het bedrijfsbezoek op 19 augustus 2010. Tijdens dit gesprek hebben leden van de Agrarische beoordelingscommissie met de heer Pijper en zijn partner de situatie besproken. De tijdens het bezoek toegezegde financiële resultaten van de pensionstal heeft de commissie ontvangen.

Vraagstelling

U vraagt de commissie te adviseren ten aanzien van de volwaardigheid, de voorgestane exploitatie in relatie tot de te plegen investering en overige zaken, welke onzerzijds van belang worden geacht in relatie tot eerdergenoemde Handreiking.

Naast de pensionstal voert de aanvrager tevens een veehandel. Hoewel volgens de heer Pijper de inkomsten uit beide bedrijfstakken evenredig zijn, laat de praktijk zien dat de activiteiten van een veehandel steeds verder afnemen. Dit komt onder meer door de huidige regelgeving ten aanzien van de aan- en afvoer van vee, zoals het transport naar het bedrijf en het (tijdelijke) verblijf aldaar. De opbrengsten uit de veehandel komen hoofdzakelijk voort uit het commissieloon bij aan- en verkoop van vee.

Ter plekke heeft de commissie geconstateerd dat de aanwezige bebouwing nagenoeg volledig gebruikt wordt voor de gebruiksgerichte paardenhouderij, de pensionstal. Het aanwezige grasland wordt gedeeltelijk nog ingezet voor beweiding van rundvee, maar het merendeel voor de paarden.

Om de omvang van het paardenpension te berekenen heeft de commissie gebruik gemaakt

van Nge. Op het bedrijf worden 51 pensionpaarden gehuisvest: per paard mag 1,79 Nge worden gerekend. De totale omvang van de pensionstal bedraagt 91,29 Nge. Op basis hiervan is sprake van een middelgroot tot groot bedrijf.

Voor de toetsing van de arbeidsbehoefte en het inkomen heeft de commissie gebruik gemaakt van de gegevens uit KWIN-V. Hierin wordt uitgegaan van 75 uur voor een pensionpaard. Omgerekend over 51 paarden, komt dit neer op 3.825 uur per jaar. Dit is ruim één volwaardige arbeidskracht.

Voor een stal met binnenmanege gaat KWIN-V uit van een opbrengst van € 262,- per maand. Hierbij wordt aangegeven dat de prijs in Midden en West-Nederland 15 tot 20% hoger kan liggen. De aanvrager rekent momenteel € 262,- per maand, iets lager dan in de betreffende regio verwacht mag worden.

In de exploitatiebegroting worden de energiekosten zowel meegenomen in de toegerekende kosten als in de vaste kosten. De kosten voor het graslandbeheer zijn er niet in opgenomen. KWIN-V geeft de volgende toegerekende kosten aan voor een pensionpaard:

Paardenbrok 67%	2,5 kg per dag	250 per ton	153
Hooi/ruwvoer 83%	10 kg per dag	135 per ton	408
Graslandbeheer	7 paarden/ha		35
Strooisel 67%	7 kg/dag	125 per ton	214
Mestafvoer 67%			54
Water, elektriciteit			30
Kosten pensionpaard*			894

* In deze berekening is rekening gehouden met 4 maanden weidegang (33%) en dat de paarden worden bijgevoerd tijdens de weideperiode met hooi/ruwvoer.

Onderhavige pensionstal heeft geen ruimte meer voor nieuwe pensionklanten, alle boxen zijn bezet. Gezien het feit dat de vraag het aanbod overstijgt en gelet op de bedrijfsvoering in relatie tot de kosten, is hier sprake van een volwaardige pensionstal.

Conclusie

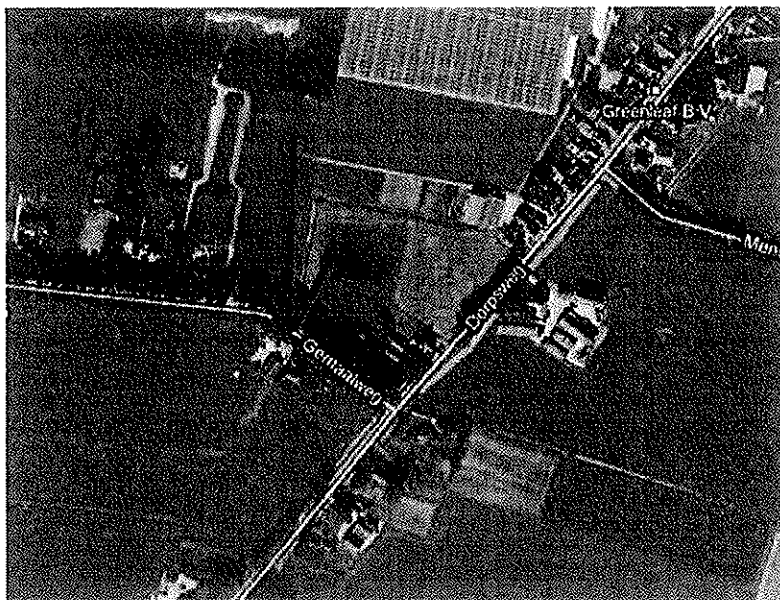
In relatie tot eerder genoemde Handreiking en op basis van de huidige exploitatie, de arbeidsbehoefte, de verstrekte exploitatiebegroting en de financiële resultaten is hier sprake van een volwaardig gebruiksgerichte paardenhouderij.

Stichting Agrarische beoordelingscommissie
Namens deze:

Mw. E.P.M. Claushuis (secretaris)

Bedrijfsplan

Pensionstal De Wilgen
Gemaalweg 11A
1711 RZ Hensbroek

Opgesteld door:

Ing. H. de Graaf
Adviseur Agro Advies

LTO Noord Advies
Hertog Aalbrechtweg 22D
1823 DL ALKMAAR
Telefoon: 072 – 56 70 280
Fax : 072 – 56 70 289
Email : hdegraaf2@ltonoordadvies.nl

Alkmaar, 16 juli 2010

Voorwoord

Dit bedrijfsplan is op verzoek van de heer A. Pijper en mevrouw K. Bijman opgesteld. De heer Pijper en mevrouw Bijman exploiteren in firmaverband de pensionstal De Wilgen in Hensbroek. In verband met een wijziging van de bestemming van de bedrijfslocatie vraagt de gemeente Koggenland een bedrijfsplan. Met dit bedrijfsplan wordt aan het verzoek van de gemeente voldaan.

De door de ondernemer aangeleverde gegevens en de gevoerde gesprekken vormen de basis voor dit bedrijfsplan. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens die binnen LTO Noord Advies beschikbaar zijn.

Het plan bestaat uit:

- Algemene gegevens
- Aanleiding
- Huidig bedrijf
- Volwaardigheid bedrijf
- Samenvatting en conclusie

Ing. H. de Graaf
Adviseur Agro Advies

Inhoudsopgave

1. Algemene gegevens	2
2. Aanleiding	3
3. Huidig bedrijf	4
3.1 Situatie in verleden	4
3.2 Huidig bedrijf	4
4. Exploitatie	6
4.1 Veehandel	6
4.2 Ontvangst van zorgvragers	6
4.3 Pensionstal	6
4.4 Mogelijke toekomstige exploitatie	7
4.5 Beoordeling bedrijf	8
5. Volwaardigheid bedrijf	9
5.1 Aard en omvang	9
5.2 Bedrijfsopbrengst	9
5.3 Arbeidsbehoefte	9
5.4 Continuïteit van het bedrijf	10
5.5 Beoordeling volwaardigheid	10
6. Vraag naar de diensten van het bedrijf uit de regio	11
7. Samenvatting en conclusie	12

Bijlage 1: Plattegrond van het bedrijf

Bijlage 2: Exploitatiebegroting

1. Algemene gegevens

Bedrijf	:	Pensionstal De Wilgen
Adres	:	Gemaalweg 11A
Postcode en woonplaats	:	1711 RZ Hensbroek
Telefoonnummer	:	0226-453440
Accountant	:	GIBO Accountants en Adviseurs te Alkmaar
Kamer van Koophandel	:	37144117
<u>Ondernemers</u>		
Ondernemer	:	A. Pijper
Geboortedatum	:	27 maart 1961
Ondernemer	:	K. Bijman
Geboortedatum	:	18 juli 1962
Kinderen	:	3 kinderen 18 – 15 – 10 jaar
Oppervlakte grond	:	12 hectare in eigendom
Gebouwen	:	Woning (bouwjaar 2000) Fietsenschuur Veestal 16 x 12 meter (bouwjaar 1996) Pensionhal 40 x 45 meter (bouwjaar 2007)
Takken	:	Pensionstalling Veehandel Ontvangst zorgvragers
Veehouderij	:	5 paarden in eigendom 40 runderen 51 pensionpaarden

2. Aanleiding

De heer A. Pijper en mevrouw K. Bijman exploiteren een pensionstal in Hensbroek. De gemeente Koggenland heeft aangegeven dat het huidige gebruik niet in overeenstemming is met de bepalingen die opgenomen zijn in het bestemmingsplan. De gemeente is bereid om de bestemming van de bedrijfslocatie aan te passen door middel van een "postzegelplan". Voordat de gemeente hier haar medewerking aan verleent wil zij inzicht in het huidige bedrijf en de voorgenomen bedrijfsvoering.

In dit bedrijfsplan wordt het huidige bedrijf beschreven en de mogelijke ontwikkelingen toegelicht. Hiermee kan de gemeente Koggenland het bedrijf beoordelen en kan bepaald worden welke stappen gezet kunnen worden om het bestemmingsplan en de bedrijfsvoering in overeenstemming te brengen.

3. Huidig bedrijf

3.1 Situatie in verleden

De heer A. Pijper heeft de locatie Gemaalweg 11 in 1996 aangekocht. Er was geen bebouwing aanwezig. De heer Pijper is en was op het moment van aankoop van de locatie veehandelaar. Het grootste deel van het verhandelde vee gaat rechtstreeks van de veehouder naar de nieuwe bestemming (veehouder of grossier). Het gebeurt regelmatig dat een nieuwe eigenaar de dieren niet direct kan ontvangen. Het is als veehandelaar dan ook erg praktisch om zelf over een veestal te beschikken. In 1996 is de veestal geplaatst. Nadat de stal geplaatst was, hielden de dochters van de ondernemers een paard als hobby. Vervolgens namen eigenaren van paarden in de regio contact op met de vraag of zij hun paard op het bedrijf konden stallen. Zo is de pensionstal klein begonnen en langzaam uitgegroeid. In 1998 is er een noodwoning geplaatst. Deze is in 2000 vervangen door de huidige woning. In 2007 is een hal met binnenbak en 51 boxen geplaatst.

3.2 Huidig bedrijf

In onderstaande tekst wordt het huidige bedrijf omschreven.

- Arbeidskrachten

De twee ondernemers zijn volledig werkzaam in het bedrijf. Daarnaast werkt de oudste dochter (18 jaar) volledig in het bedrijf. Dit betreft een loondienstbetrekking. Indien de samenwerking goed verloopt, kan zij in de firma opgenomen worden en als medeondernemer bij de exploitatie van het bedrijf betrokken worden. Naast de oudste dochter is er een medewerkster in loondienst. Er zijn 3 dagen per week 6 zorgvragers op het bedrijf aanwezig die eenvoudige werkzaamheden verrichten.

- Woning

De woning is gebouwd in het jaar 2000. Deze woning wordt bewoond door de ondernemers en hun gezin.

- Fietsenschuur

Naast de woning staat een fietsenschuur. Deze wordt voornamelijk voor opslag/stalling van privé-spullen gebruikt.

- Veestalling

De veestalling is 16 x 12 meter. In deze stal zijn 5 paardenboxen aanwezig. Daarnaast is er plaats voor 20 runderen. In de wintermaanden wordt in deze stal rundvee gestald. Doordat de heer Pijper veehandelaar is, varieert het aantal stuks vee op het bedrijf.

- Buitenbak

Er is een rijbak van 20 x 40 meter aanwezig. De omheining bestaat uit een hek met twee planken en wilgenbomen.

- Stapmolen

De stapmolen heeft een diameter van 15 meter.

- Rijhal

De rijhal is geplaatst in 2007. De afmeting is 40 x 45 meter. In de rijhal is een rijbak van 40 x 20 meter. Daarnaast zijn er 51 paardenboxen van 3 x 3 meter aanwezig.

In de hal zijn alle voorzieningen aanwezig die noodzakelijk en wenselijk zijn voor een goede verzorging van de paarden en een prettig verblijf voor de pensiongasten. De voorzieningen betreffen onder andere wasplaats, zadelkamer, kantine, sanitaire voorzieningen, solarium en een opslagruimte voor stro.

- Mestopslag

Achter de buitenbak is een mestopslag. Deze is circa 9 meter lang en 5 meter breed.

- Paddock

In het verleden is door een vorige eigenaar een sloot gedempt. Doordat hiervoor zand is gebruikt is deze grond in de wintermaanden droog en hierdoor geschikt als uitloop voor de paarden. In de wintermaanden wordt deze grond daarom als paddock gebruikt.

Doordat de gebouwen en het terrein recent zijn aangelegd, hoofdgebouw in 2007, zijn de gebouwen in zeer goede staat. Het bedrijf maakt een verzorgde indruk.

In bijlage 1 zijn op een plattegrond de gebouwen weergegeven.

4. Exploitatie

Er zijn drie activiteiten op het bedrijf, namelijk veehandel, ontvangst van zorgvragers en pensionstal. In onderstaande tekst worden deze activiteiten toegelicht.

4.1 Veehandel

De heer Pijper is naast pensionstalhouder veehandelaar. Doordat hij meer dan 20 jaar veehandelaar is, beschikt de heer Pijper over een uitgebreid netwerk. Hij bezoekt regelmatig (melk)veehouders en neemt de dieren (melkkoeien, kalveren en schapen) af. Deze dieren worden doorverkocht. Afhankelijk van de vraag naar vee kan dit een grossier of een veehouder zijn. De kalveren en schapen worden doorgaans via een verzamelplaats verhandeld.

Het komt regelmatig voor dat een dier niet op korte termijn verhandeld wordt. De heer Pijper heeft dan de mogelijkheid om de dieren op zijn bedrijf te stallen. In de zomermaanden kunnen de dieren in de wei lopen en in de wintermaanden wordt de stalruimte hiervoor gebruikt.

Op dit moment zijn er 40 runderen op het bedrijf. Een aantal dieren (vleeskoeien) hebben aanleg om veel vlees te vormen. Indien deze dieren een bepaald gewicht hebben bereikt worden deze dieren verkocht.

4.2 Ontvangst van zorgvragers

De ondernemers ontvangen 6 zorgvragers gedurende drie dagdelen per week. Zij hebben zich hiervoor aangesloten bij Landzijde. Landzijde is een centraal loket in Noord-Holland dat streeft naar het samenbrengen en samenwerken van zorgboerderijen, zodat mensen die ondersteuning zoeken bij hun dagbesteding makkelijker een zorgboerderij kunnen vinden en er voor iedereen een plek op een zorgboerderij is in zijn of haar directe woonomgeving.

De pensionstal is een zeer geschikte verblijfplaats/werkplaats voor zorgvragers. De aanwezigheid van dieren en het omgaan met dieren geeft rust en regelmaat in het dagritme. Daarnaast zijn er voldoende eenvoudige klussen waardoor de zorgvragers bij het bedrijf betrokken kunnen worden, zoals het schoonhouden van het erf, opstrooien van de boxen e.d. De zorgvragers maken gebruik van de kantine en sanitaire voorzieningen die in het hoofdgebouw aanwezig zijn.

4.3 Pensionstal

Er zijn op het bedrijf 56 paardenboxen aanwezig. Een aantal boxen wordt bezet door paarden die de ondernemers in eigendom hebben. De overige boxen worden verhuurd. Er is al jaren een wachtlijst op het bedrijf voor de huur van paardenboxen. Op dit moment staan er 6 personen op de wachtlijst. Er staan dus geen boxen leeg.

Op het bedrijf is er volledige verzorging. Zo wordt het uitmesten, voeren, buiten zetten van de paarden, binnen halen van de paarden en opstrooien verzorgd door de ondernemers. Zo hoeft een eigenaar van een paard, als deze een aantal dagen zijn dier niet bezoekt, geen verzorging te regelen.

De paarden lopen het gehele jaar overdag buiten. Hiervoor beschikt de pensionstal over diverse percelen. Afhankelijk van welke paarden elkaar verdragen worden de dieren in groepen die variëren van 3 paarden tot 10 paarden geweid.

In de winter worden alle dieren in paddocks geplaatst. Ook in de wintermaanden zijn de dieren dus dagelijks buiten.

Veel maneges en pensionstallen in de regio beschikken niet over percelen waar de dieren geweid kunnen worden of paddocks waar de dieren buiten kunnen verblijven. Dit bedrijf omvat 12 hectare grasland en beschikt daarnaast over paddocks. Dit is een sterk punt van het bedrijf. De dieren worden door de ondernemers dagelijks (zomer en winter) buiten geplaatst. Het spreekt voor zich dat de dieren in de winter, doordat het eerder donker is, korter buiten verblijven.

Er is geen pensionstal in de regio die deze dienst aanbiedt. Hiermee onderscheid pensionstal De Wilgen zich.

Er is aangegeven dat het voor de pensiongasten niet noodzakelijk is om hun paarden dagelijks te bezoeken. Verreweg de meeste pensiongasten hebben een paard omdat zij liefhebberij hebben in het verzorgen en trainen van hun dier. Hiervoor wordt de pensionstal in de regel dagelijks door de pensiongasten bezocht. Zij kunnen voor de training gebruik maken van de binnenbak en buitenbak. Dit bedrijf is een pensionstal en geen manege. Door de ondernemers worden er geen lessen georganiseerd. Wel laten de pensiongasten regelmatig een instructeur komen om les te krijgen op het bedrijf.

Het uitmesten wordt door de ondernemers verzorgd. Een maal in de week wordt al het stro uit de boxen verwijderd. Het stro wordt wekelijks van het bedrijf afgevoerd.

Er is een wachtlijst voor boxen op dit bedrijf. Dit komt mede door de dienstverlening en de goede contacten die de ondernemers met de pensiongasten onderhouden. Zo organiseren de ondernemers jaarlijks een dag uit voor pensiongasten. De paarden worden dan op kosten van de pensionstal naar een locatie gebracht (2009 de Veluwe) waar de pensiongasten de paarden in de natuur kunnen berijden. De dag wordt doorgaans afgesloten met een barbecue. Door deze activiteiten zijn de klanten erg betrokken bij de pensionstal en wordt de relatie tussen de pensiongasten onderling verbeterd.

Er is op dit bedrijf voldoende parkeergelegenheid op het eigen terrein aanwezig. Het bedrijf is gevestigd buiten de bebouwde kom. Het aantal aan- en afvoerbeweging zijn beperkt. Dit bedrijf geeft geen verkeersdruk.

4.4 Mogelijke toekomstige exploitatie

Vanaf 1996 is de veehandel op de huidige locatie gevestigd. De eerste pensionpaarden zijn in 2005 op het bedrijf geplaatst. In 5 jaar tijd is dit bedrijf gegroeid van een agrarisch bedrijf waar handelsvee aanwezig is, tot een volwaardige pensionstal. Hoewel er op korte termijn (nog) geen investeringen gepland zijn, verwachten de ondernemers dat het bedrijf zich de komende jaren verder zal ontwikkelen. Welke activiteiten uitgebreid worden of welke diensten er naast de huidige diensten opgenomen worden, is nog niet duidelijk. Dit zal ook mede afhankelijk zijn van de interesse die de meewerkende dochter heeft. De volgende ontwikkelingen zijn mogelijk:

- Uitbreiden aantal boxen

Er is een wachtlijst. Door een aantal boxen te realiseren kunnen de ondernemers meer mensen de gelegenheid geven om hun paard op hun bedrijf te stallen.

- Realisatie van een rijbak

Door een rijbak te plaatsen wordt er meer gelegenheid gegeven om de dieren te berijden. Het bedrijf wordt dan nog aantrekkelijker voor de pensiongasten.

- Fokkerij en/of trainen

De ondernemers hebben 5 paarden in eigendom. Eén paard is drachtig.

Door een aantal fokmerries aan te schaffen, en mogelijk de nakomelingen te trainen, zal de omzet van het bedrijf vergoot worden.

- Lesgeven

Er worden op dit moment geen lessen door de ondernemers georganiseerd. In de toekomst wordt de mogelijkheid om lessen te organiseren open gehouden.

4.5 Beoordeling bedrijf

Dit bedrijf is afgelopen jaren sterk gegroeid. De belangrijkste oorzaak van deze groei is dat er veel vraag is naar de diensten die op het bedrijf aangeboden worden. Doordat de paarden op dit bedrijf dagelijks buiten worden geplaatst onderscheidt dit bedrijf zich van pensionstallen in de regio. Daarnaast hebben de ondernemers goede contacten met de pensiongasten en besteden zij tijd en energie om de contacten goed te houden.

De gebouwen zijn allen in zeer goede staat en het terrein maakt een verzorgde indruk. Dit alles draagt bij aan een pensionstal die door de pensiongasten in de omgeving gewaardeerd wordt en die voorziet in de behoefte die er is in de regio.

5. Volwaardigheid bedrijf

In dit hoofdstuk wordt de volwaardigheid van het bedrijf beoordeeld. Dit wordt gedaan door het bedrijf op de volgende criteria te beoordelen:

- aard en omvang;
- bedrijfsopbrengst;
- arbeidsbehoefte;
- continuïteit.

5.1 Aard en omvang

Dit bedrijf heeft de volgende omvang:

- 12 hectare grasland in eigendom;
- pensionhal 40 x 45 meter, met 51 boxen;
- veestal 16 x 12 meter;
- fietsenschuur;
- woning.

Hiernaast zijn de volgende dieren op het bedrijf aanwezig:

- 40 stuks rundvee (eigendom van ondernemers)
- 5 paarden (eigendom van ondernemers)
- 51 pensionpaarden

Op het bedrijf worden de volgende activiteiten verricht:

- pensionstal, faciliteren van 51 pensionpaarden;
- veehandel;
- ontvangst zorgvragers.

5.2 Bedrijfsopbrengst

In bijlage 2 zijn de opbrengsten en kosten voor een bedrijf met 51 pensionpaarden weergegeven. Deze saldoberekening is opgesteld op basis van de kengetallen zoals weergegeven in de Kwantitatieve Informatie (KWIN) Veehouderij 2009/2010. Uit deze berekening kan de conclusie worden getrokken dat de opbrengst van 51 pensionpaarden voldoende is om de loonkosten van twee volwaardige arbeidskrachten te voldoen.

Naast de opbrengsten uit de pensionstal zijn er opbrengsten uit de veehandel en opbrengsten voor de ontvangst van zorgvragers.

5.3 Arbeidsbehoefte

Op dit bedrijf zijn 4 volledige arbeidskrachten actief. Namelijk de twee ondernemers, en twee volwaardige arbeidskrachten, waaronder de oudste dochter.

Twee arbeidskrachten verrichten de werkzaamheden die de pensionstal met zich meebrengt.

Eén arbeidskracht verricht de activiteiten die de veehandel met zich meebrengt. Daarnaast is er één arbeidskracht nodig voor de ontvangst van zorgvragers en de administratieve werkzaamheden.

In de KWIN Veehouderij 2009/2010 is aangegeven dat voor één pensionpaard 75 uur per jaar nodig is voor de verzorging. Bij 51 pensionpaarden is de tijdbesteding 75 uur x 51 paarden is 3.825 uur. Een werknemer in loondienst werkt circa 1.700 uur. Er zijn volgens deze norm twee volwaardige arbeidskrachten nodig om de werkzaamheden op dit bedrijf te verrichten. Dit komt overeen met de arbeidsbesteding op pensionstal "De Wilgen".

5.4 Continuïteit van het bedrijf

- Ondernemers

De ondernemers zijn 49 en 48 jaar. Zij hebben het voornemen om de onderneming voort te zetten tot zij de 65 jarige leeftijd hebben bereikt. Zij hebben dus het voornemen om het bedrijf de komende 16 jaar voort te zetten.

- Opvolging

De oudste dochter is betrokken bij de bedrijfsvoering. Indien de samenwerking goed verloopt, zal zij als medeondernemer tot het bedrijf toetreden. Een toekomstige overname behoort tot de mogelijkheden. Gezien de leeftijd van de huidige ondernemers zal dit over circa 16 jaar plaats kunnen vinden.

- Investerings in het verleden

Het hoofdgebouw is gerealiseerd in 2007. Het gebouw verkeerd in zeer goede staat en zal voor langere tijd in gebruik blijven als pensionstal.

- Voorgenomen bedrijfsvoering

De ondernemers hebben het voornemen om de huidige bedrijfsvoering voort te zetten. Gezien de prestaties in het verleden, realiseren van de bedrijfsgebouwen en opbouwen van een "klantenkring", hebben de ondernemers bewezen de kennis en vaardigheden te hebben om het bedrijf op een duurzame wijze voort te zetten.

5.5 Beoordeling volwaardigheid

Het gemeentelijk beleid omtrent de volwaardigheid van een agrarisch bedrijf is opgenomen het document "criteria volwaardig agrarisch bedrijf". Hierin is aangegeven dat de omvang van een agrarisch bedrijf minimaal een arbeidskracht moet omvatten, die qua tijdbesteding volledig werkzaam is op het bedrijf. Uit de urennormen kan worden afgeleid dat er twee volwaardige arbeidskrachten nodig zijn om de werkzaamheden die 51 pensionpaarden met zich meebrengen te verrichten. De ervaring is dat er bij pensionstal "De Wilgen" twee arbeidskrachten nodig zijn om de werkzaamheden te verrichten.

Ook wordt in de "criteria volwaardig agrarisch bedrijf" aangegeven dat de continuïteit van het bedrijf voor een periode van minimaal 10 jaar verzekerd moet zijn. Gezien de investeringen die gedaan zijn in de pensionstal in 2007 en de leeftijd van de ondernemers, is een voortzetting van het bedrijf voor de komende 16 jaar verzekerd. De kans is groot dat, als de huidige ondernemers uittreden, de oudste dochter het bedrijf overneemt en voortzet.

6. Vraag naar de diensten van het bedrijf uit de regio.

Pensionstal "De Wilgen" onderscheidt zich van collega pensionstallen door de volgende diensten / activiteiten:

- Eens per jaar wordt er een dagje uit voor de pensiongasten georganiseerd. De paarden worden dan naar een locatie gebracht waar de pensiongasten de paarden in een andere omgeving kunnen berijden. De kosten worden door de ondernemers gedragen.
- Er is volledige verzorging. Als een pensiongast een aantal dagen zijn paard niet kan bezoeken, wordt de verzorging van het paard zoals voeren, uitmesten, buiten plaatsten, door de ondernemers uitgevoerd.
- De paarden worden zomer en winter dagelijks buiten geplaatst. Dit wordt gedaan door de ondernemers.
- De pensionstal beschikt over zowel een binnen-rijbak als buiten-rijbak.
- Doordat de rijbakken slechts incidenteel gebruikt worden voor rijlessen, zijn de rijbakken (bijna) altijd beschikbaar voor de pensiongasten. Bij een manege zijn de rijbakken vaak in gebruik voor rijlessen.
- De faciliteiten zijn zeer volledig. Zo is er een kantine, sanitaire voorzieningen, wasplaats, zadelkamer, solarium e.d. aanwezig.

In dit bedrijfsplan is aangegeven dat er momenteel een wachtlijst is van 6 pensiongasten. Hiermee wordt aangegeven dat er meer dan voldoende vraag is naar de faciliteiten en diensten van deze pensionstal in de regio.

7. Samenvatting en conclusie

De heer A. Pijper en mevrouw K. Bijman exploiteren pensionstal "De Wilgen" in Hensbroek. Naast de pensionstal is er een veehandel en worden zorgvragers ontvangen.

Doordat de paarden zomer en winter door de ondernemers buiten worden geplaatst en er jaarlijks een excursie wordt georganiseerd voor de pensiongasten, onderscheidt deze pensionstal zich van de pensionstallen in de regio. Uit het feit dat er nauwelijks verloop is en er een wachtlijst is, blijkt dat de pensiongasten de diensten waarderen.

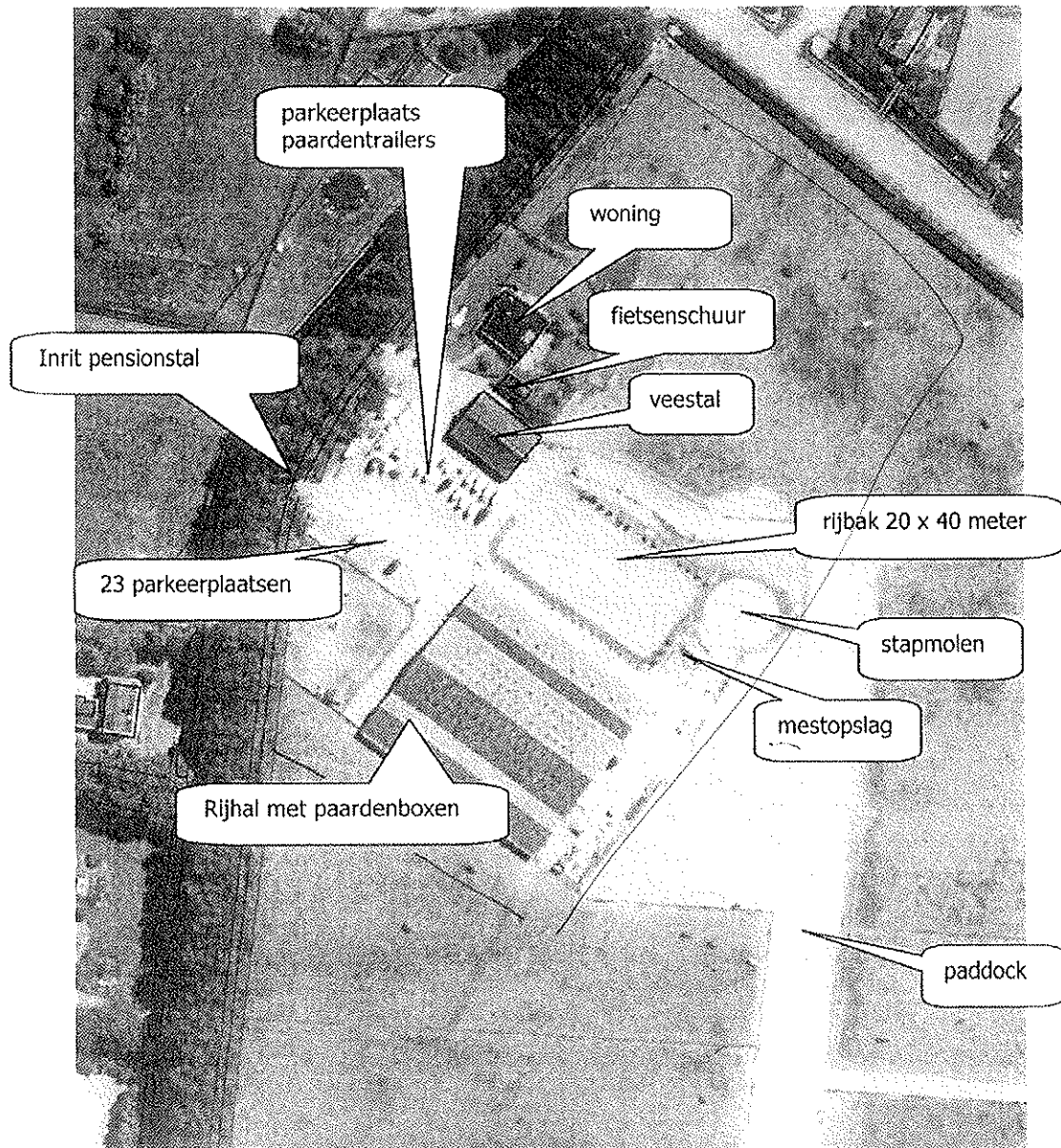
Er zijn 56 boxen aanwezig. De ondernemers hebben 5 paarden in eigendom. Uit de arbeidsnormen blijkt dat het verzorgen van 51 pensionpaarden twee volwaardige arbeidskrachten vraagt. Dit komt overeen met de feitelijke bedrijfsvoering.

Uit de exploitatiebegroting (bijlage 2) blijkt dat een pensionstal met 51 pensionpaarden voldoende inkomsten genereert om de loonkosten van twee arbeidskrachten te voldoen.

De pensionstal is in de afgelopen 5 jaar opgebouwd. De ondernemers hebben nog geen keuze gemaakt voor mogelijke toekomstige bedrijfsontwikkelingen. Wel ligt het voor de hand dat de paardentak op dit bedrijf uitgebreid wordt. Een uitbreiding van het aantal boxen, realiseren van een tweede buitenbak, opstarten van trainingsactiviteiten en aanschaffen van fokmerries zijn activiteiten die door de ondernemers overwogen worden.

Door deze verwachte ontwikkeling van de "paardentak" op dit bedrijf, die nu al volwaardig is, zal de omvang toenemen.

Bijlage 1: Plattegrond van het bedrijf

Bijlage 2: Exploitatiebegroting 51 pensionpaarden

Opbrengsten

Pensionopbrengst per paard	€ 262 per maand	€ 3.144

Toegerekende kosten

Paardenbrok 67% *	2,5 kg per dag	€ 250,- per ton	€ 153
Hooi/ruwvoer 83%	10 kg per dag	€ 135,- per ton	€ 408
Strooisel 67%	7 kg per dag	€ 125,- per ton	€ 214
Mestafvoer 67%			€ 54
Water elektra			€ 30
Kosten pensionpaard			€ 859

Saldo per pensionpaard	€ 2.285

Bedrijfsaldo bij 51 pensionpaarden	€ 116.535

Vaste kosten

Huisvestingskosten	o.a. energie onderhoud	€ 10.000
Algemene kosten	o.a. administratie, verzekering,	€ 10.000

Loonkosten	2 volledige arbeidskrachten	€ 60.000

Saldo - vaste kosten	€ 36.535

*percentage : paarden lopen buiten